

SLOVENŠČINA – PRIMER VPRAŠANJ

1. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom v 6. stoletju?

Predniki današnjih Slovencev so se naselili na današnjem ozemlju na severu do Donave na vzhodu do Panonske nižine. Govorili so praslovanski jezik, ki še ni bil razdeljen na narečja in je skupni prednik vseh slovanskih jezikov.

2. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom v 10. stoletju?

Nastali so Brižinski spomeniki, to je najstarejše ohranjeno besedilo v slovenskem jeziku. Ohranili so se trije spomeniki, tj. trije listi, ki vsebujejo pridigo o grehu in pokori ter obrazec za splošno spoved.

3. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom v 14. in 15. stoletju?

Jezik se je že delil na narečja. To vemo, ker so se ohranili rokopisi z značilnostmi različnih narečij. Ohranili so se Celovski ali Rateški rokopis, Stiški rokopis in Starogorski rokopis. Napisali so jih izobraženi duhovniki, da bi širili krščansko vero med preproste ljudi. Vsebujejo preproste molitve. Celovski rokopis vsebuje značilnosti gorenjskega narečja, Stiški rokopis vsebuje značilnosti dolenskega narečja. Starogorski rokopis vsebuje značilnosti gorenjskega in notranjsko-kraškega narečja in nekatere beneške besede.

4. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom v 16. stoletju?

Najbolj znan pisec je bil Primož Trubar, ki je izdal leta 1550 prvi slovenski knjigi Katekizem in Abecednik. V tistem času je Jurij Dalmatin prevedel Biblijo v slovenščino iz latinščine. Adam Bohorič je napisal prvo slovensko slovnico v latinščini z naslovom Zimske urice. Sebastjan Krelj je izdal Otročjo biblijo.

5. Kakšen je bil pomen protestantizma za Slovence?

Razširil se je tisk slovenskih knjig, začel se je širiti napisan slovenski jezik.

6. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom od 17. do začetka 19. stoletja?

V tem času so se oblikovale pokrajinske različice slovenskega jezika: kranjski, koroški in štajerski. Valentin Vodnik je izdajal prvi slovenski časopis Lublanske novice, objavljala je prve pesmi v slovenščini (brali smo pesem Dramilo), izdal je prvo slovensko slovnico v slovenskem jeziku.

7. Kaj se je dogajalo s slovenskim jezikom v 19. stoletju?

France Prešeren je izdal Poezije v gajici. Slovenski jezik se je poenotil. Fran Levec je izdal prvi slovenski pravopis. Stanislav Škrabec je poenotil knjižno izgovorjavo.

8. Kaj je značilno za sodobni knjižni jezik?

Sodobni knjižni jezik od 20. stoletja dalje je že poenoten in opisan. Redno izhajajo in se posodablajo jezikovni priročniki. Najpomembnejši so Slovar slovenskega knjižnega jezika (avtor Jože Toporišič) in Slovenski pravopis.